

Nr 444.

Av herr **Forssell** i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 122, angående anslag till medicinalstyrelsen.

I anslutning till min motion i andra kammaren nr 254 samt med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 122 får jag härmed väcka följande motion.

Av den i Kungl. Maj:ts proposition nr 122 förebragta utredningen angående medicinalstyrelsens organisation och verksamhet samt av de uttalanden, som vid skilda tillfällen gjorts av olika av medicinalstyrelsens verksamhet direkt intresserade sammanslutningar av veterinärer, apotekare m. fl., torde det klart framgå, att medicinalstyrelsens nuvarande organisation icke är tillfredsställande. Jag vill i detta sammanhang endast erinra om det från veterinärt håll flera gånger påpekade förhållandet, att avgörandet av rena veterinärmedicinska frågor, vilka för landet kunna vara av den allra största ekonomiska betydelse, nu ligger i händerna på styrelsens på området icke fackutbildade chef. Liknande påpekanden ha även beträffande apoteksväsendet flera gånger gjorts från de olika sammanslutningar, som representera apotekaryrkets utövare. Under senaste tiden har också framhållits, att medicinalstyrelsens chef hade att ensam fatta beslut i så betydelsefulla frågor av rent administrativ karaktär, att detta skulle motivera ett borttagande ur medicinalstyrelsens instruktion av den nu gällande bestämmelsen, att verkets chef skall vara legitimerad läkare. Till denna åsikt har även statsrådet och chefen för socialdepartementet anslutit sig.

Medicinalstyrelsen utgöres nu av en generaldirektör och chef och sex ledamöter byråchefer samt en extra byråchef. Styrelsens verksamhet är organiserad på sex byråer. Fyra av dessa byråer förvalta ärenden rörande *läkarväsendet*, nämligen *hospitalsbyrån*, *hälsovårdsbyrån*, *läkarbyrån* samt *allmänna byråns lasarettavdelning*. En byrå handhar *veterinärärendena* samt en byrå *kameralärendena*. Till en av läkarbyråerna, allmänna byrån, är fogad *en avdelning för apoteksväsendet*. Denna avdelnings ärenden handläggas av den extra byråchefen. I detta sammanhang må påpekas, att ärenden rörande *bekämpandet av nötkreaturstuberkulosen*, med undantag av juvertuberkulosen, handläggas hos *lantbruksstyrelsen*. I alla ärenden, utom dem som röra rättsmedicinska frågor och ärenden angående bestraffningar m. m., är generaldirektören ensam beslutande. Angående mera löpande ärenden, såsom infor drande av rapporter, förklaringar m. m. samt överlämnande av inkomna sådana o. d., äger byråchef att själv vidtaga åtgärder.

Nu gör sig dock den frågan gällande, huruvida man icke skulle kunna finna en form för organisation av ledningen av landets läkare-, veterinär- och apoteks-

ärenden och därmed sammanhängande administrativa ärenden, så att dels fordringarna på större sakkunskap vid avgörandet av de olika frågorna tillfredsställdes, dels medicinalstyrelsens nuvarande byråer för veterinär-, apoteks- och kameralärenden vunne en önskvärd självständig organisation. Det synes mig då böra göras en utredning angående möjligheten för medicinalstyrelsens omorganisation till en *medicinalförvaltning*, bestående av fyra självständiga avdelningar, vardera under ledning av en avdelningschef, som samtidigt skulle vara chef för en byrå inom avdelningen. Härvid skulle generaldirektörsämbetet bortfalla.

Medicinalförvaltningen skulle enligt en sådan organisation komma att bestå av en *läkaravdelning*, en *veterinäravdelning*, en *apoteksavdelning* samt en *kameralavdelning*. Läkaravdelningen skulle såsom nu bestå av fyra byråer utom allmänna byråns apoteksavdelning. Eventuellt kan en utredning komma att visa att dessa byråers antal kan inskränkas till tre, enligt 1926 års besparingssakkunnigas uttalande. Veterinäravdelningen skulle omfatta den nuvarande veterinärbyrån, och synes då lämpligt att till veterinäravdelningen överföra de nu till lantbruksstyrelsen förlagda tuberkulosärendena. Visserligen har lantbruksstyrelsen framhållit, att enligt dess åsikt ärendena rörande det allmänna bekämpandet av nötkreaturstuberkulosen under alla förhållanden böra handläggas hos lantbruksstyrelsen. De skäl lantbruksstyrelsen härför anfört synas mig dock icke vara tillräckligt bärande mot önskvärdheten av att bekämpandet av samtliga smittosamma kreaturssjukdomar kommer under enhetlig ledning. Det inflytande på organisationen av tuberkulosens bekämpande, som lantbruksstyrelsen önskar äga, kan utan någon svårighet organiseras, även om tuberkulosärendena i sin helhet handläggas hos medicinalförvaltningens veterinäravdelning. Huruvida ärenden rörande övervakandet av pastöriseringslagens efterlevnad jämväl böra överföras till medicinalförvaltningens veterinäravdelning, torde kunna klargöras genom den av mig nedan föreslagna utredningen. Veterinäravdelningen skulle efter tuberkulosärendenas överförande lämpligen uppdelas i tvenne byråer, en för allmänna ärenden, kött- och mjölkkontroll m. m., samt en byrå för smittosamma kreaturssjukdomar. Apotekaravdelningen skulle omfatta den nuvarande allmänna byråns apoteksavdelning, kameralavdelningen den nuvarande kameralbyrån.

Med nuvarande organisation sortera medicinalstyrelsens läkarbyråer och kameralbyrån under socialdepartementet. Veterinärbyrån sorterar under jordbruksdepartementet utom vad angår personalfrågor, vilka även för denna byrå handläggas i socialdepartementet. Vid genomförandet av den här föreslagna omorganisationen kunde lämpligen, såsom nu, läkar-, apotekar- och kameralavdelningarna hänföras till socialdepartementet, medan veterinäravdelningen borde, även med avseende å personalärenden, hänföras till jordbruksdepartementet.

Vad beträffar ärendenas handläggning inom de olika avdelningarna av den

föreslagna medicinalförvaltningen, torde i överensstämmelse med vad besparingssakkunnige föreslagit för medicinalstyrelsen och såsom departementschefen tillstyrkt vidsträcktare beslutanderätt, än som nu är fallet, inom sistnämnda styrelse böra tilldelas de olika byråcheferna. Avgörandet av frågor av mera principiell natur eller frågor rörande författningar, tjänsteförslag m. m. torde böra förbehållas vederbörande avdelningschef med samma beslutanderätt, som nu tillkommer generaldirektören. Med en sådan anordning torde det icke komma att möta några svårigheter ens för chefen för den största avdelningen av medicinalförvaltningen, läkaravdelningen, att samtidigt förbereda ärendena på sin egen byrå och vara beslutande i övriga viktigare ärenden. Att detta är möjligt synes också erfarenheten från den nuvarande organisationen visa, enligt vilken den byråchef, som samtidigt är generaldirektörens ställföreträdare, i allmänhet skall övertvara föredragningen inför generaldirektören av viktigare ärenden, som handläggas av de övriga byråcheferna. Under nuvarande förhållandet gäller detta alltså även för ärenden, vilka handlagts å veterinärbyrån, kameralbyrån och allmänna byråns apoteksavdelning, vilka ärenden med den nya organisationen skulle handläggas och avgöras på de egna avdelningarna. Kan alltså en byråchef nu hinna delta i *alla viktigare ärenden*, som handläggas inom *hela medicinalstyrelsen*, och dock samtidigt sköta den egna byråchefstjänsten, torde man ha full rätt att antaga att den byråchef, som samtidigt är avdelningschef på läkareavdelningen, skall kunna ha möjlighet att fullt tillfredsställande sköta denna tjänst. Vissa ärenden torde, såsom nu är fallet, böra avgöras genom omröstning. Vad beträffar de ärenden, som beröra mer än en avdelning, torde de böra avgöras genom gemensam handläggning mellan de vidkommande avdelningarna. Att även gemensam handläggning skulle kunna och böra ske mellan en avdelning av medicinalförvaltningen och annat ämbetsverk torde utan vidare vara klart, t. ex. gemensam handläggning mellan medicinalförvaltningens veterinäravdelning och lantbruksstyrelsen angående vissa tuberkulosärenden m. m. Enligt vilka grunder gemensam handläggning skall ske mellan två eller flera av verkets avdelningar eller mellan avdelningar och andra ämbetsverk torde efter utredning böra bestämmas genom särskild förordning. Vidare synes det liksom nu böra ställas vetenskaplig sakkunskap till medicinalförvaltningens förfogande i form av råd — för veterinäravdelningens vidkommande dock lämpligen i större utsträckning än nu är förhållandet, i enlighet med vad veterinärhögskolans lärarkollegium föreslagit.

Det är tydligen önskvärt att finna en form för medicinalförvaltningens gemensamma representation utåt. En sådan synes mig kunna bringas till stånd genom att förvaltningens gemensamma angelägenheter handläggas vid plenarsammanträden av samtliga avdelningschefer under ordförandeskap av en av dessa chefer, vilken antingen skulle utses för viss tid av Kungl. Maj:t eller, för vinnande av en anknytning till medicinalstyrelsens traditioner, utgöras av läkaravdelningens chef. Denna ordförande skulle på en gång vara verkets samman-

hållande kraft i de för avdelningarna gemensamma ärendena och företräda medicinalförvaltningen i dess helhet, såväl inför Kungl. Maj:t som eljest utåt. Vid plenarsammanträde skulle ärendena avgöras genom omröstning.

Vad beträffar följderna i ekonomiskt hänseende av inrättandet av en medicinalförvaltning kommer det icke att behöva medföra ökade utgifter, utan bör medföra en besparing för statsverket. Genom indragning av generaldirektörs-ämbetet skulle uppkomma en utgiftsminskning av 19,000 kronor. Även torde vissa utgiftsminskningar kunna ske genom tuberkulosärendenas överförande från lantbruksstyrelsen till medicinalförvaltningens veterinäravdelning. Dessa besparingar skulle delvis uppvägas därav, att de olika avdelningscheferna på grund av deras ökade göromål och större ansvar än övriga byråchefer böra tilldelas ett särskilt arvode, förslagsvis kr. 3,060: —, då avdelningschef, som samtidigt vore placerad i högsta löneklassen såsom byråchef, skulle komma upp till överdirektörs avlöning enligt lönegrad A 2, eller kr. 15,000: —. Sammanlagda summan för dessa arvoden skulle uppgå till kr. 12,240: —. Jag har icke lämnat obeaktat, att en höjning i avlöningen med kr. 3,000: — för de avdelningschefer, å vilkas avdelning icke förekommer mer än en byrå, kan synas väl rikligt tilltagen, men det måste betäckas, att skall det vara möjligt att för dessa tjänster välja personer med de erforderliga kvalifikationerna, och skall man kunna hysa förhoppning, att dessa tjänster icke blott skola betraktas som övergångstjänster, så måste det sörjas för en sådan avlöning åt dessa tjänsters innehavare, att personer inom vederbörande kårer, som skulle vara lämpliga för och intresserade av en sådan chefstjänst, icke skola av rent ekonomiska skäl finna det omöjligt att kunna ställa sig till förfogande. Vidare skulle tillkomma en utgift av kr. 420: — för höjning av det arvode, kr. 10,080: — som nu utgår till föredraganden av tuberkulosärenden i lantbruksstyrelsen, till byråchefs avlöning, kr. 10,500: — Till ordföranden i medicinalförvaltningen torde böra utgå ett särskilt arvode av kr. 4,000: —, varigenom ordförandens löneförmåner, då han uppnått högsta löneklassen som byråchef, uppgå till samma belopp, som nu utgår till generaldirektören. För en utökning av medicinalförvaltningens biträde av vetenskapliga råd torde även få beräknas en motsvarande anslagshöjning för denna verksamhet, vilken höjning förslagsvis torde kunna sättas till kr. 500: —. Sammanlagda kostnaderna för omorganisationen skulle då belöpa sig till kr. 17,000: —, och det skulle alltså, då generaldirektörens avlöning, kr. 19,000: —, indrages och vissa andra besparingar göras, uppstå en utgiftsminskning av omkring kr. 2,000: —.

Det synes mig att den här föreslagna organisationen skulle giva möjlighet åt det ifrågavarande ämbetsverket att motsvara de krav, man rimligtvis kan ha rätt att ställa på det organ, som skall förvalta landets medicinalväsende. Fordringarna på sakkunskap hos de personer, som skola avgöra läkar-, veterinär- och apotekarärenden, bliva tillgodosedda, och då de ärenden, som äro av mera utpräglad administrativ natur, i regel torde falla under bedömande av chefen

för kameralavdelningen, vilken ju under alla omständigheter måste hava goda kvalifikationer på det administrativa området, bliva även kraven på administrativ skicklighet vid sådana ärendens handhavande tillgodosedda. Samtidigt härmed förefinnes möjlighet för ett värdefullt, intimt samarbete mellan verkets olika avdelningar.

I betraktande av allt detta förefaller det mig, som om riksdagen icke borde binda sig allenast vid de i Kungl. Maj:ts proposition nr 122 föreslagna indragningarna och ändringarna av tjänster inom medicinalstyrelsen. En förnyad utredning torde böra komma till stånd i samband med en utarbetning i detalj av det av mig här framlagda förslaget, varvid givetvis tillbörlig hänsyn skall tagas till de förslag, som framlagts av 1926 års besparingsakkunnige.

På grund av vad här anförts föreslår jag härmed, det riksdagen ville besluta:

att avslå Kungl. Maj:ts proposition angående nedsättandet av ordinarie förslagsanslaget till medicinalstyrelsen till kr. 343,900: —,

att avslå Kungl. Maj:ts proposition att för budgetåret 1928—29 till medicinalstyrelsens extra verksamhet beräkna ett extra anslag av kr. 21,000: —,

att för budgetåret 1928—29 bevilja samma ordinarie förslagsanslag för medicinalstyrelsen som föregående budgetår eller kr. 366,000: —,

att till medicinalstyrelsens verksamhet bevilja ett extra anslag för budgetåret 1928—29 av samma storlek som under föregående budgetår eller kr. 23,000: —,

att hos Kungl. Maj:t begära utredning samt förslag till nästa lagtima riksdag angående omorganisation av medicinalstyrelsen till ett ämbetsverk, förslagsvis benämnt *medicinalförvaltningen*, i huvudsak i enlighet med de riktlinjer, som ovan angivits.

Stockholm den 13 mars 1928.

Arne Forssell.

